

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Т. П. Юр'єва, Н. В. Водка

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до самостійного вивчення та виконання
практичних і графічно-розрахункових завдань
з дисципліни**

«ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

*(для студентів 4 курсу денної форми навчання
напрямку підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства»)*

Харків
ХНАМГ
2010

Методичні вказівки до самостійного вивчення та виконання практичних і графічно-розрахункових завдань з дисципліни «Фінанси підприємства міського господарства» (для студентів 4 курсу денної форми навчання напрямку підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства») / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: Т. П. Юр'єва, Н. В. Водка – Х.: ХНАМГ, 2010 - 60 с.

Укладачі: **Т. П. Юр'єва**
 Н. В. Водка

Рецензент: доц., к.е.н. В. О. Костюк

Рекомендовано кафедрою міської і регіональної економіки,
протокол №1 від 31.08.2010

Вступ

«Фінанси міського господарства» є вибірковою дисципліною навчального плану освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр». На вивчення цієї дисципліни за денною формою навчання в 11 триместрі передбачено 144 години (4 кредита), у тому числі: лекції 24 год., практичні та семінарські заняття 36 год., самостійна робота студентів 84 год.

Протягом 11 триместру студенти виконують розрахунково-графічне завдання, захищають його і складають диференційований залік згідно з програмою курсу.

Зміст

Вступ

1. Місце та роль навчальної дисципліни «Фінанси підприємств міського господарства» в підготовці фахівця за спеціальністю «Економіка підприємства».....	5
2. Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом.....	8
3. Зміст дисципліни.....	9
3.1. Лекційний курс.....	9
3.2. Семінарські й практичні заняття.....	17
3.2.1. Теми семінарських завдань	18
3.2.2. Теми рефератів.....	19
3.2.3. Практичні заняття.....	22
3.3. Самостійна навчальна робота студента.....	26
3.4. Розрахунково-графічна робота.....	33
Завдання 1.....	33
Завдання 2.....	38
Завдання 3.....	52
Література	58

1. Місце та роль навчальної дисципліни «Фінанси підприємства міського господарства» в підготовці фахівця за спеціальністю «Економіка підприємства»

1.1 Загальний обсяг навчальної роботи студента за навчальним планом – 144 години/4 кредита ECTS

1.2 Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні в студентів комплексу знань основ теорії та практичних навичок з фінансів підприємств міського господарства як необхідної складової фахової підготовки економістів підприємств міського господарства.

Фінанси підприємств є основою фінансової системи країни. Отже, фінансовий стан окремих підприємств впливає на фінансове становище країни в цілому. Тільки поліпшення фінансового стану суб'єктів господарювання всіх форм власності в усіх сферах діяльності дозволить забезпечити вихід України з тривалої економічної кризи.

Зважаючи на це, на кожному підприємстві необхідна сучасна, адекватна ринковій економіці організація його фінансової діяльності. Її повинні здійснювати підготовлені спеціалісти-фінансисти, які мають глибокі теоретичні й практичні знання, можуть узагальнити наявний досвід країн з розвинутою ринковою економікою, розробити план дій щодо виходу підприємства з фінансової скрути.

Методологія вивчення курсу включає повну сукупність конкретних методів, а саме: історичний та макроекономічний (народногосподарський) підхід до оцінки процесів і явищ, що відбуваються на підприємстві; альтернативність розв'язання тих або інших господарських завдань; застосування сучасного наукового інструментарію пізнання та прийняття управлінських рішень, аналіз, узагальнення та визначення можливих сфер застосування ефективного вітчизняного і зарубіжного досвіду господарювання.

1.3. Предмет дисципліни: пізнання сукупності фінансових відносин, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства міського

господарства, принципи їх організації та напрямки удосконалення націлені на підвищення ефективності діяльності підприємства.

1.4. Змістові модулі:

Змістовий модуль 1. Основи фінансів підприємства. Грошові надходження. Організація грошових розрахунків.

Тема 1. Основи фінансів підприємства

Тема 2. Організація грошових розрахунків

Тема 3. Грошові надходження

Змістовий модуль 2. Формування і розподіл прибутку до оподаткування. Формування та відтворення капіталу підприємства. Джерела фінансування.

Тема 4. Формування й розподіл прибутку

Тема 5. Оподаткування підприємства

Тема 6. Оборотні кошти

Тема 7. Кредитування підприємства

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Змістовий модуль 3. Фінансове планування. Оцінювання фінансового стану та фінансова санація підприємства.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах міського господарства

Тема 11. Фінансова санація

1.5. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі навчального плану

До переліку взаємопов'язаних дисциплін (за навчальним планом)

віднесені:

а) базові (попередні) дисципліни:

- політична економія,
- економічна теорія,
- економіка підприємства міського господарства,
- технологія виробництва,
- планування,

- господарське право,
- статистика,
- бухгалтерський облік і аудит,
- державні фінанси,
- гроші та кредит,
- оподаткування,
- державний та місцеві бюджети;
- б) забезпечувані дисципліни:
- аналіз господарської діяльності,
- курсове і дипломне проектування.

1.6. У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати:**

- сутність фінансів підприємства, їх функції та значущість в ринковій економіці;
- господарський і фінансовий механізм;
- фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства та принципи їх організації;
- взаємовідносини підприємства з бюджетом та позабюджетними фондами;
- взаємовідносини підприємств з комерційними банками;
- організацію фінансової роботи на підприємствах міського господарства;
- завдання та функції фінансової служби підприємства;
- особливості фінансів у різних галузях міського господарства;
- формування і розподіл прибутку;
- фінансування відтворення основних та оборотних фондів;
- кредитування підприємств;
- оцінювання фінансового стану підприємств.

Уміти:

- скласти фінансові плани підприємства (перспективний, поточний, оперативний);
- виконувати розрахунки фінансових показників;
- аналізувати виконання фінансових показників та фінансового стану підприємства;
- кількісно оцінювати явища та визначати тенденції зміни показників;
- приймати рішення за результатами фінансового аналізу.

2. Тематичний план вивчення дисципліни з погодинним розподілом

Тема	Лекції	Семінарські й практичні заняття	Індивідуальна робота	Самостійна робота
1	2	3	4	5
1. Основи фінансів підприємства	4	2	8	14
2. Організація грошових розрахунків підприємства	2	2	8	12
3. Грошові надходження підприємства	2	2	8	12
4. Формування й розподіл прибутку	2	6	10	18
5. Оподаткування підприємства	2	2	6	10
6. Оборотні кошти	2	4	10	16
7. Кредитування підприємства	2	4	8	14

Продовження

1	2	3	4	5
8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів	2	4	10	16
9. Оцінювання фінансового стану підприємства	2	4	8	14
10. Фінансове планування на підприємствах міського господарства	2	4	6	12
11. Фінансова санація підприємства	2	2	2	6
Всього годин	24	36	84	144

3. Зміст дисципліни

3.1. Лекційний курс (24 год.)

Тема 1. Основи фінансів підприємства (4 год.)

Підприємство як господарючий суб'єкт. Сутність фінансів підприємства (господарюючого суб'єкта) та їх функції. Фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства та принципи їх організації.

Взаємовідносини підприємств з бюджетом й позабюджетними фондами.

Взаємовідносини підприємств з комерційними банками.

Формування фінансових ресурсів. Власні кошти підприємств, кошти, що мобілізовані на фінансовому ринку та кошти, що надійшли в порядку перерозподілу. Джерела формування фінансових ресурсів при створенні підприємства: акціонерний капітал, пайові внески членів кооперативу, внутрішньогалузеві джерела, кредити банків, асигнування з бюджету.

Фінансові ресурси діючого підприємства - кошти, що утворюються за рахунок власних та прирівняних до них, доходи (прибуток від основної діяльності, прибуток від виконання науково-дослідних робіт та інші цільові доходи, прибуток від фінансових операцій, прибуток від будівельно-монтажних робіт, що виконано господарським способом, інші види доходів) та надходження (амортизаційні відрахування, виручка від реалізації вибувшого майна, сталі пасиви, цільові надходження, мобілізація внутрішніх ресурсів у будівництві, майнові та інші внески членів трудового колективу, інші види надходжень); кошти, що мобілізовані на фінансовому ринку (продаж акцій, облігацій та інших цінних паперів, кредити, інвестування); кошти, що надходять у порядку перерозподілу (страхові відшкодування при настанні страхового випадку, фінансові ресурси, що надійшли від концернів, асоціацій, галузевих структур, фінансові ресурси, що формуються на пайових долях, дивіденди та відсотки з цінних паперів інших емітентів, бюджетні субсидії, інші види ресурсів).

Особливості використання фінансових ресурсів в умовах ринку. Напрямки використання фінансових ресурсів: платежі до бюджету, погашення позичок банку та виплата відсотків за користування кредитом, інвестування у розвиток власного підприємства, інвестування у виробництво інших підприємств (придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів), формування фондів економічного стимулювання, благодійні акції.

Фінансовий механізм управління підприємством.

Організація фінансової роботи на підприємствах міського господарства. Завдання та функції фінансової служби підприємства.

Особливості фінансів у різних галузях міського господарства.

Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства (2 год.)

Розрахунки за реалізовану продукцію (послуги) за допомогою готівки. Касове обслуговування. Особливості організації збору виручки в готелях, перукарнях, лазнях, трамваях, тролейбусах, на підприємствах побуту та ін.

Організація безготівкових розрахунків. Принципи та вимоги організації безготівкових розрахунків: наявність у кожного суб'єкта розрахунків поточного рахунку; розпорядник коштів на розрахункових (поточних) рахунках - керівник підприємства (фірми); списування коштів з розрахункового рахунку з дозволу власника, за винятком випадків, що передбачені законом; сплата за відправлену продукцію (надані послуги, виконані роботи) після їх виконання або під час їх надання, за винятком випадків, що передбачені законом; господарюючий суб'єкт має право вільного вибору кредитної установи (банку) для свого обслуговування; суб'єкти господарювання мають право використовувати будь-яку або всі форми безготівкових розрахунків, що використовуються в державі. Документи, що використовуються для здійснення безготівкових розрахунків, їх кругообіг.

Форми безготівкових розрахунків: платіжні доручення, акредитивна, платіжними дорученнями - вимогами, чеками, вексями, розрахунки в порядку планових платежів, розрахунки через відділи факторингу та ін. Організація, переваги та недоліки кожної форми безготівкових розрахунків.

Тема 3. Грошові надходження підприємства (2 год.)

Характеристика і склад грошових надходжень підприємства.

Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг.

Поняття виручки від реалізації продукції (послуг). Фактори, що впливають на обсяг виручки від реалізації: обсяг виробничої програми (виробництва), якість виробленої продукції, асортимент продукції, діючі ціни та тарифи, використовувані форми розрахунків та ін.

Планування виручки від реалізації продукції. Методи планування. Терміни, на які складають плани виручки. Особливості планування виручки від реалізації продукції в галузях житлово-комунального господарства, яким притаманна наявність незавершеного виробництва.

Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності.

Формування валового і чистого доходу.

Тема 4. Формування і розподіл прибутку (2 год.)

Роль прибутку в умовах розвитку підприємства. Прибуток як фінансовий результат господарської діяльності підприємства. Визначення прибутку підприємства. Прибуток - важливий якісний показник фінансово-господарської діяльності підприємства. Фактори, що впливають на обсяг прибутку. Поняття загального (балансового) прибутку та його склад. Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), прибуток від реалізації майна, матеріалів, нематеріальних активів, позареалізаційні фінансові результати.

Розподіл та використання прибутку. Оподатковуваний прибуток. Податок з прибутку, інші обов'язкові платежі з прибутку до бюджету.

Основні принципи розподілу загального (балансового) прибутку. Модель фінансового механізму підприємства, що засновано на оподаткуванні прибутку.

Чистий прибуток підприємства та його використання. Фонди нагромадження та споживання.

Кошториси використання фондів економічного стимулювання та резервного фонду, фондів нагромадження, споживання.

Роль держави в розподілі прибутку підприємства. Непрямий вплив держави на розподіл прибутку - пільги в оподаткуванні.

Нерозподілений прибуток, його призначення. Управління формуванням прибутку. Планування прибутку.

Аналіз прибутку як необхідність для прийняття керівництвом підприємства рішень з питань фінансового планування та використання

фінансових ресурсів. Основні напрямки аналізу прибутку: вивчення динаміки загального та чистого прибутку, складу та структури загального (балансового) прибутку, вивчення факторів та їх впливу на суму загального прибутку, вивчення і розрахунок рентабельності підприємства, виявлення резервів збільшення прибутку і розробка заходів щодо мобілізації цих резервів.

Планування прибутку - один з напрямків фінансового планування діяльності підприємства. Визначення суми прибутку на наступний період. Планування кожної із складових балансового прибутку. Методики визначення суми прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) з основної діяльності підприємства. Нормативний метод, аналітичний і метод коефіцієнтів.

Тема 5. Оподаткування підприємства (2 год.)

Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Податки і їх функції. Система оподаткування підприємств. Чинний порядок оподаткування прибутку.

Платежі за ресурси.

Непрямі податки, які сплачують підприємства.

Місцеві податки і збори.

Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.

Тема 6. Оборотні кошти (2 год.)

Сутність і основи організації оборотних коштів.

Особливості складу та структури основних фондів міського господарства.

Нормування оборотних коштів. Норма та норматив власних оборотних коштів, їх сутність та призначення. Приріст (скорочення) нормативу власних оборотних коштів.

Методи планування нормативу власних оборотних коштів: аналітичний, метод коефіцієнтів, нормативний або прямого розрахунку. Сутність методик розрахунків нормативу власних оборотних коштів.

Джерела формування та поповнення оборотних коштів. Власні кошти і кредити банків.

Показники та аналіз ефективності використання оборотних коштів. Коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, випуск продукції (послуг) на 1 грн. оборотних коштів. Визначення надлишків або недостаті власних оборотних коштів, сум оборотних коштів, що вилучені з обороту або залучені в оборот понад норматив. Методики визначення надлишків і понаднормативних сум оборотних коштів. Вплив прискорення оборотності оборотних коштів на прибуток та рентабельність.

Тема 7. Кредитування підприємств ЖКГ (2 год.)

Види кредитів. Класифікація кредитів. Основні ознаки класифікації кредитів: призначення і характер використання, наявність кредитного забезпечення, термін використання, методи надання та способи погашення, характер та способи сплати відсотків, кількість кредиторів.

Принципи і об'єкти кредитування. Особливості кредитування в житлово-комунальному господарстві.

Кредити на створення сезонних запасів палива в житлових організаціях. Сутність кредиту. Методика розрахунку необхідної суми кредиту. Термін користування. Строки та джерела погашення наданого кредиту.

Кредитування постачально-збутових організацій. Сутність кредиту, термін користування, строки й джерела погашення.

Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.

Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів (2 год.)

Сутність основних засобів та їх відтворення.

Особливості складу й структури основних фондів міського господарства.

Принципи й види виконання інвестиційної діяльності. Джерела й методи інвестування.

Амортизаційні відрахування - основне джерело відтворення основних фондів підприємств житлово-комунального господарства. Планування амортизаційних відрахувань. Методи і методики розрахунку амортизації. Метод прискореної амортизації. Умови й наслідки прискореної амортизації.

Порядок фінансування будівництва, що виконується підрядним і господарським способами. Переваги й недоліки кожного із способів будівництва.

Перелік позалімітних робіт та витрат, що виконуються за рахунок місцевих бюджетів.

Джерела і порядок фінансування капітального ремонту споруд міського благоустрою.

Джерела і порядок фінансування капітального ремонту житлового фонду. Способи виконання робіт з капітального ремонту житлового фонду. Залежність складу та структури джерел фінансування капітального ремонту від форми власності на житловий фонд.

Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства (2 год.)

Оцінки фінансового стану підприємства, їх необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства.

Фінансовий аналіз на підприємстві. Види аналізу: попередній, фінансової сталості, ліквідності балансу, фінансових коефіцієнтів, фінансових результатів, коефіцієнтів рентабельності та ділової активності.

Фінансова стратегія - генеральний план дій з забезпечення підприємства коштами. Її складові: формування фінансових ресурсів та централізоване стратегічне керівництво ними; виявлення вирішальних напрямків та концентрація на їх виконанні зусиль, маневрування та використання резервів фінансовим керівництвом підприємства; ранжирування та поетапне досягнення мети; відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства; створення та підготовка стратегічних резервів; врахування економічних та фінансових можливостей своїх конкурентів; визначення головної загрози з боку конкурентів, мобілізація основних сил на її усунення та вмілий вибір напрямків і фінансових операцій, маневрування та боротьба за досягнення вирішальних переваг над конкурентами.

Розробка заходів щодо формування фінансової стратегії підприємства.

Тема 10. Фінансове планування на підприємствах міського господарства (2 год.)

Зміст, завдання і методи фінансового планування. Зміст і порядок складання фінансового плану комунального підприємства.

Види фінансових планів за терміном їх дії. Роль бізнес-плану в оцінці інвестиційних проектів. Фінансові аспекти розробки розділів бізнес-плану підприємства.

Фінансове планування експлуатаційної діяльності комунального підприємства. Баланс доходів та видатків підприємства (фінплан), його сутність та завдання. Термін дії. Склад та структура балансу доходів і видатків. Розділи й статті доходів і видатків. Їх сутність, методики розрахунків. Порядок складання і затвердження фінплану підприємств міського господарства.

Методи перевірки правильності складання фінансового плану. Значення таблиці для перевірки "Шахматка".

Оперативне фінансове планування. Платіжний календар, касовий план, план короткотермінових кредитів. Сутність, зміст і призначення оперативних фінансових планів.

Тема 11. Фінансова санація підприємства (2 год.)

Фінансова санація підприємств, її економічний зміст і порядок проведення.

Фінансова криза на підприємстві: симптоми й фактори, що її спричиняють.

Економічна сутність санації підприємств. Менеджмент фінансової санації підприємства. Класична модель фінансової санації.

Санаційний аудит. План санації. Сутність санаційного аудиту та етапи його проведення. Аудит фінансової сфери діяльності підприємства. Аналіз причин кризи, сильних і слабких місць на підприємстві. Акт аудиторської перевірки.

Фінансові джерела санації підприємства. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Зменшення статутного фонду підприємства. Санація з залученням коштів власників підприємства. Альтернативна санація. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Державна фінансова підтримка санації підприємств.

Економіко-правові аспекти санації. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації). Приховане, фіктивне й зумисне банкрутство.

3.2. Семінарські й практичні заняття (36 год.)

Семінарські заняття (10 год.)

На семінарських заняттях студенти обговорюють питання за темами 1,2,3,5,11, що наведені нижче та доповідають зміст рефератів з обраної теми. Проводиться дискусія.

3.2.1. Теми семінарських занять

№ теми з навчальної програми	Найменування тем занять	Кількість годин
1	2	3
Тема 1.	Основи фінансів підприємств 1.1. Сутність і функції фінансів підприємств міського господарства 1.2. Фінансові ресурси підприємств 1.3. Принципи організації фінансів підприємств 1.4. Особливості організації фінансів у міському господарстві 1.5. Фінансова служба підприємства, її завдання та функції	2
Тема 2.	Організація грошових розрахунків підприємств 2.1. Грошовий оборот підприємства 2.2. Розрахункові і касові операції 2.3. Форми безготівкових розрахунків 2.4. Розрахунково-платіжна дисципліна та її вплив на фінансово-господарську діяльність підприємства	2
Тема 3.	Грошові надходження підприємства 3.1. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг 3.2. Грошові надходження від фінансово-інвестиційної діяльності. Інші позареалізаційні доходи 3.3. Формування валового і чистого доходу	2

1	2	3
Тема 5.	Оподаткування підприємств 5.1. Сутність оподаткування і податкова система 5.2. Оподаткування прибутку підприємств 5.3. Платежі за ресурси 5.4. Непрямі податки 5.5. Місцеві податки і збори 5.6. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва	2
Тема 11.	Фінансова санація підприємства 11.1. Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення 11.2. Санаційний аудит 11.3. Фінансові джерела санації підприємств 11.4. Економіко-правові аспекти санації	2
	Всього годин	10

3.2.2. Теми рефератів

1. Сутність фінансів підприємства.
2. Функції фінансів підприємства.
3. Фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності.
4. Завдання та функції фінансової служби підприємства.
5. Взаємовідносини підприємств з бюджетом та позабюджетними фондами.
6. Взаємовідносини підприємств з комерційними банками.
7. Класифікація і структура основних виробничих фондів. Їх відтворення.
8. Формування фінансових ресурсів.

9. Ефективність відтворення та використання основних фондів і потужностей.

10. Оборотні фонди підприємства: нормування, ефективність використання.

11. Нематеріальні ресурси.

12. Нематеріальні активи.

13. Джерела формування і види фінансових коштів.

14. Оборотні кошти. Особливості складу та структури в ЖКГ.

15. Інвестиції: визначення, структура і напрямки використання.

16. Обчислення обсягу та оцінка ефективності капітальних вкладень.

Джерела фінансування.

17. Організація фінансової роботи на підприємствах міського господарства.

18. Організація грошових розрахунків підприємства.

19. Форми безготівкових розрахунків: організація, переваги та недоліки кожної форми безготівкових розрахунків.

20. Грошові надходження підприємства.

21. Виручка від реалізації продукції, робіт, послуг. Поняття. Фактори, що впливають на обсяг виручки від реалізації.

22. Планування виручки від реалізації: методи, терміни планів, особливості в ЖКГ.

23. Формування валового і чистого доходу.

24. Оцінка ефективності інноваційних процесів.

25. Капітальне будівництво. Способи виконання. Переваги й недоліки кожного способу.

26. Принципи побудови та шляхи вдосконалення податкової системи держави.

27. Методологія планування фінансової діяльності підприємства в умовах ринкової економіки.

28. Система фінансових взаємовідносин підприємств в сучасних умовах господарювання.
29. Характеристика, особливості і взаємозв'язок методів фінансового планування на підприємствах різних форм власності.
30. Об'єктивна необхідність і проблеми стратегічного фінансового планування на підприємствах різних форм власності.
31. Взаємозв'язок і взаємодія стратегічного і тактичного фінансового планування на підприємстві.
32. Системи оперативного фінансового планування підприємства і проблеми їх удосконалення.
33. Резерви і фактори зростання прибутку.
34. Розподіл прибутку і дивідендна політика.
35. Ліквідність активів і забезпечення її належного рівня.
36. Оптимізація структури капіталу підприємства.
37. Принципи та об'єкти кредитування.
38. Основні принципи розподілу загального та чистого прибутку.
39. Сутність оподаткування підприємств. Податки і їх функції.
40. Показники ефективності використання оборотних коштів.
41. Визначення надлишків або нестатку власних оборотних коштів.
42. Методи визначення надлишків та понаднормативних сум оборотних коштів.
43. Визначення сум оборотних коштів, що вилучені з обороту або залучені в оборот понад норматив.
44. Вплив прискорення оборотності оборотних коштів на прибуток та рентабельність.
45. Принципи й об'єкти кредитування. Особливості кредитування в ЖКГ.

3.2.3. Практичні заняття (26 год.)

№ п/п	Найменування тем занять	Кількість годин
1	2	3
	<p>Тема 4. Формування і розподіл прибутку</p> <p>4.1. Прибуток як фінансовий результат господарської діяльності підприємства.</p> <p>4.2. Визначення прибутку підприємства:</p> <p>4.2.1. Прибуток від реалізації продукції, робіт, послуг.</p> <p>4.2.2. Прибуток від реалізації майна, матеріалів, нематеріальних активів.</p> <p>4.2.3. Визначення позареалізаційних фінансових результатів.</p> <p>4.3. Розподіл і використання загального (балансового) прибутку.</p> <p>4.4. Чистий прибуток підприємства та його використання. Фонди нагромадження, споживання та резервний.</p> <p>4.5. Аналіз прибутку: визначення динаміки загального та чистого прибутку; складу та структури загального (балансового) прибутку; розрахунок рентабельності підприємства; виявлення резервів збільшення прибутку та розробка заходів щодо мобілізації цих резервів.</p> <p>4.6. Планування кожної із складових загального (балансового) прибутку нормативним, аналітичним і методом коефіцієнтів.</p>	6

1	2	3
	<p style="text-align: center;">Тема 6. Оборотні кошти</p> <p>6.1. Особливості структури оборотних коштів комунальних підприємств.</p> <p>6.2. Нормування оборотних коштів: визначення норм, нормативів та приросту (скорочення) нормативу власних оборотних коштів.</p> <p>6.3. Розрахунок суми нормативу власних оборотних коштів з застосуванням методів: нормативного (прямий рахунок), аналітичного, коефіцієнтів.</p> <p>6.4. Джерела формування і поновлення оборотних коштів.</p> <p>6.5. Аналіз ефективності використання оборотних коштів. Визначення показників: коефіцієнт оборотності; тривалість одного обороту; випуск продукції, робіт, послуг на 1 грн. оборотних коштів; суми оборотних коштів, що вилучені з обороту або залучені в оборот понад норматив; суми надлишків або нестачі власних оборотних коштів.</p> <p>6.6. Визначення впливу прискорення оборотності оборотних коштів на прибуток і рівень рентабельності.</p>	
	<p style="text-align: center;">Тема 7. Кредитування підприємства</p> <p>7.1. Необхідність і сутність кредитування підприємства.</p> <p>7.2. Умови та порядок отримання банківського кредиту.</p> <p>7.3. Порядок погашення банківського кредиту підприємством.</p> <p>7.4. Визначення необхідної суми кредиту та її обґрунтування. Термін користування. Строки та джерела погашення наданого кредиту.</p> <p>7.5. Особливості кредитування в ЖКГ, кредитування житлових та постачально-збутових організацій.</p>	

1	2	3
	<p>Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів</p> <p>8.1. Сутність основних засобів та їх відтворення.</p> <p>8.2. Інвестиційна діяльність. Джерела і методи інвестування.</p> <p>8.3. Розробка плану фінансування капітальних вкладень. Амортизаційні відрахування – основне джерело відтворення основних фондів. Планування амортизаційних відрахувань. Метод прискореної амортизації.</p> <p>8.4. Джерела і порядок фінансування капітального ремонту споруд міського благоустрою.</p> <p>8.5. Джерела і порядок фінансування капітального ремонту житлового фонду. Залежність складу й структури джерел фінансування капітального ремонту від форми власності на житловий фонд.</p>	
	<p>Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства</p> <p>9.1. Оцінка фінансового стану підприємства, її необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств.</p> <p>9.2. Фінансовий аналіз на підприємстві. Визначення показників фінансового стану підприємства: фінансової сталості; ліквідності балансу; фінансових коефіцієнтів; фінансових результатів; коефіцієнтів рентабельності; ділової активності.</p> <p>9.3. Фінансова стратегія – генеральний план дій з забезпечення підприємства коштами. Відповідність фінансових дій економічному стану та матеріальним можливостям підприємства. Створення та підготовка стратегічних резервів. Розробка заходів щодо формування фінансової стратегії підприємства.</p>	

1	2	3
	<p align="center">Тема 10. Фінансове планування на підприємствах міського господарства</p> <p>10.1. Зміст та порядок складання фінансового плану комунального підприємства.</p> <p>10.2. Види фінансових планів. Роль бізнес-плану в оцінці інвестиційних проектів. Фінансові аспекти розробки розділів бізнес-плану підприємства.</p> <p>10.3. Фінансове планування експлуатаційної діяльності комунального підприємства. Баланс доходів та витрат підприємства (фінплан), його сутність та завдання.</p> <p>10.4. Склад та структура балансу доходів та видатків. Розділи та статті доходів та видатків.</p> <p>10.5. Перевірка правильності складання фінансового плану. Складання таблиці для перевірки “Шахматка”.</p> <p>10.6. Оперативне фінансове планування. Складання оперативних фінансових планів: платіжний календар, касовий план, план короткотермінових кредитів.</p>	
	Всього годин	26

3.3. Самостійна навчальна робота студента (84 год.)

Питання, що самостійно вивчаються, розподіл навчального часу за темами

№ п/п	Найменування тем, питань	Кількість годин
1	2	3
	<p>Тема 1. Основи фінансів підприємства</p> <p>Підприємство як господарюючий суб'єкт. Сутність фінансів підприємства (господарюючого суб'єкта) та їх функції. Фінансові відносини, що виникають у процесі господарської діяльності підприємства, та принципи їх організації.</p> <p>Взаємовідносини підприємств із бюджетом та позабюджетними фондами. Взаємовідносини підприємств із комерційними банками.</p> <p>Формування фінансових ресурсів. Власні кошти підприємств, кошти, що мобілізовані на фінансовому ринку та кошти, що надійшли у порядку перерозподілу. Джерела формування фінансових ресурсів при створенні підприємства.</p> <p>Фінансові ресурси діючого підприємства. Особливості використання фінансових ресурсів в умовах ринку. Напрямки використання фінансових ресурсів.</p> <p>Фінансовий механізм управління підприємством.</p> <p>Організація фінансової роботи на підприємствах міського господарства. Задачі та функції фінансової служби підприємства.</p> <p>Особливості фінансів у різних галузях міського господарства.</p>	8

1	2	3
	<p>Тема 2. Організація грошових розрахунків підприємства</p> <p>Розрахунки за реалізовану продукцію (послуги) за допомогою готівки. Касове обслуговування. Особливості організації збору виручки в готелях, перукарнях, лазнях, трамваях, тролейбусах, на підприємствах побуту та ін.</p> <p>Організація безготівкових розрахунків. Принципи та вимоги організації безготівкових розрахунків. Документи для здійснення безготівкових розрахунків, їх кругообіг.</p> <p>Форми безготівкових розрахунків: акцептна, акредитивна, платіжними дорученнями – вимогами, чеками, векселями, розрахунки у порядку планових платежів, розрахунки через відділи факторингу та ін. Організація, переваги й недоліки кожної форми безготівкових розрахунків.</p>	8
	<p>Тема 3. Грошові надходження підприємства</p> <p>Характеристика і склад грошових надходжень підприємства.</p> <p>Доходи (виручка) від реалізації продукції, робіт, послуг.</p> <p>Поняття виручки від реалізації продукції (послуг).</p> <p>Фактори, що впливають на обсяг виручки від реалізації: обсяг виробничої програми (виробництва), якість виробленої продукції, асортимент продукції, діючі ціни та тарифи, використовувані форми розрахунків та ін.</p> <p>Планування виручки від реалізації продукції. Методи планування. Терміни, на які складають плани виручки. Особливості планування виручки від реалізації продукції в галузях житлово-комунального господарства.</p> <p>Доходи від фінансово-інвестиційної та іншої діяльності.</p> <p>Формування валового і чистого доходу.</p>	8

1	2	3
	<p data-bbox="416 255 1126 293">Тема 4. Формування й розподіл прибутку</p> <p data-bbox="240 320 1257 551">Прибуток як фінансовий результат господарської діяльності підприємства. Визначення прибутку підприємства. Фактори, що впливають на обсяг прибутку. Поняття загального (балансового) прибутку та його склад.</p> <p data-bbox="240 577 1257 936">Розподіл та використання прибутку. Оподатковуваний прибуток. Податок з прибутку, інші обов'язкові платежі з прибутку до бюджету. Основні принципи розподілу загального (балансового) прибутку. Модель фінансового механізму підприємства, що заснована на оподаткуванні прибутку.</p> <p data-bbox="240 963 1257 1128">Чистий прибуток підприємства та його використання. Кошториси використання фондів економічного стимулювання та резервного фонду, фондів нагромадження, споживання.</p> <p data-bbox="240 1155 1257 1388">Роль держави в розподілі прибутку підприємства. Непрямий вплив держави на розподіл прибутку – пільги в оподаткуванні. Нерозподілений прибуток, його призначення. Управління формуванням прибутку. Планування прибутку.</p> <p data-bbox="240 1415 1257 1648">Аналіз прибутку як необхідність для прийняття керівництвом підприємства рішень з питань фінансового планування та використання фінансових ресурсів. Основні напрямки аналізу прибутку.</p> <p data-bbox="240 1675 1257 2033">Планування прибутку – один з напрямків фінансового планування діяльності підприємства. Визначення суми прибутку на наступний період. Методики визначення суми прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) з основної діяльності підприємства. Нормативний метод, аналітичний та метод коефіцієнтів.</p>	10

1	2	3
	<p align="center">Тема 5. Оподаткування підприємства</p> <p>Сутність оподаткування підприємств і податкова система. Податки і їх функції. Система оподаткування підприємств. Чинний порядок оподаткування прибутку.</p> <p>Платежі за ресурси.</p> <p>Непрямі податки, що сплачують підприємства. Місцеві податки і збори. Оподаткування суб'єктів малого підприємництва.</p>	6
	<p align="center">Тема 6. Оборотні кошти</p> <p>Сутність і основи організації оборотних коштів. Особливості складу та структури основних фондів міського господарства.</p> <p>Нормування оборотних коштів. Норма та норматив власних оборотних коштів, їх сутність та призначення. Приріст (скорочення) нормативу власних оборотних коштів.</p> <p>Методи планування нормативу власних оборотних коштів: аналітичний, метод коефіцієнтів, нормативний або прямого розрахунку. Сутність методик розрахунків нормативу власних оборотних коштів. Джерела формування та поповнення оборотних коштів.</p> <p>Показники та аналіз ефективності використання оборотних коштів. Коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту, випуск продукції (послуг) на 1 грн. оборотних коштів. Визначення надлишків або нестатку власних оборотних коштів, сум оборотних коштів, що вилучені з обороту або залучені в оборот понад норматив. Методики визначення надлишків та понаднормативних сум оборотних коштів. Вплив прискорення оборотності оборотних коштів на прибуток та рентабельність.</p>	10

1	2	3
	<p align="center">Тема 7. Кредитування підприємств ЖКГ</p> <p>Види кредитів. Класифікація кредитів. Основні ознаки класифікації кредитів. Принципи та об'єкти кредитування. Особливості кредитування в житлово-комунальному господарстві.</p> <p>Кредити на створення сезонних запасів палива в житлових організаціях. Кредитування постачально-збутових організацій. Лізингове кредитування підприємств. Державне кредитування підприємств за рахунок коштів міжнародних фінансово-кредитних інститутів.</p>	8
	<p>Тема 8. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів</p> <p>Сутність основних засобів та їх відтворення. Особливості складу та структури основних фондів міського господарства. Принципи та види виконання інвестиційної діяльності. Джерела та методи інвестування.</p> <p>Амортизаційні відрахування – основне джерело відтворення основних фондів підприємств житлово-комунального господарства. Планування амортизаційних відрахувань. Методи та методики розрахунку амортизації. Метод прискореної амортизації. Умови та наслідки прискореної амортизації.</p> <p>Порядок фінансування будівництва, що виконується підрядним та господарчим способами. Переваги та недоліки кожного із способів будівництва. Перелік позалімітних робіт та витрат, що виконуються за рахунок місцевих бюджетів. Джерела та порядок фінансування капітального ремонту споруд міського благоустрою. Джерела та порядок фінансування капітального ремонту житлового фонду.</p>	10

1	2	3
	<p>Тема 9. Оцінювання фінансового стану підприємства</p> <p>Оцінки фінансового стану підприємства, їх необхідність і значення. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємств. Показники фінансового стану підприємства.</p> <p>Фінансовий аналіз на підприємстві. Види аналізу: попередній, фінансової сталості, ліквідності балансу, фінансових коефіцієнтів, фінансових результатів, коефіцієнтів рентабельності та ділової активності.</p> <p>Фінансова стратегія і її складові. Розробка заходів щодо формування фінансової стратегії підприємства.</p>	8
	<p>Тема 10. Фінансове планування на підприємствах міського господарства</p> <p>Зміст, завдання та методи фінансового планування. Складання фінансового плану комунального підприємства. Види фінансових планів за терміном їх дії. Роль бізнес-плану в оцінці інвестиційних проектів. Фінансові аспекти розробки розділів бізнес-плану підприємства.</p> <p>Фінансове планування експлуатаційної діяльності комунального підприємства. Баланс доходів та витрат підприємства (фінплан), його сутність та завдання. Термін дії. Склад та структура балансу доходів та видатків.</p> <p>Порядок складання та затвердження фінплану підприємств міського господарства. Методи перевірки правильності складання фінансового плану. Значення таблиці для перевірки “Шахматка”. Оперативне фінансове планування. Платіжний календар, касовий план, план короткотермінових кредитів.</p>	6

1	2	3
	<p align="center">Тема 11. Фінансова санація підприємства</p> <p>Фінансова санація підприємств, її економічний зміст та порядок проведення.</p> <p>Фінансова криза на підприємстві: симптоми та фактори, що її спричиняють.</p> <p>Економічна сутність санації підприємств. Менеджмент фінансової санації підприємства. Класична модель фінансової санації.</p> <p>Санаційний аудит. План санації. Сутність санаційного аудиту та етапи його проведення. Аудит фінансової сфери діяльності підприємства. Аналіз причин кризи та сильних і слабких місць на підприємстві. Акт аудиторської перевірки.</p> <p>Фінансові джерела санації підприємства. Форми фінансової санації. Внутрішні джерела фінансової санації. Санація балансу. Участь кредиторів у фінансовому оздоровленні боржника. Державна фінансова підтримка санації підприємств.</p> <p>Економіко-правові аспекти санації. Санація шляхом реорганізації (реструктуризації). Приховане, фіктивне та зумисне банкрутство.</p>	2
	Всього годин	84

3.4. Розрахунково-графічна робота (30 год.)

Протягом вивчення курсу «Фінанси підприємств міського господарства» студентами виконується розрахунково-графічна робота по механізованій пральні, що складається з трьох взаємопов'язаних завдань-розрахунків фінансових показників. Методичні вказівки щодо їх виконання надано нижче.

До виконання кожному студенту пропонується один з 10 варіантів. Номер варіанта відповідає останній цифрі номера залікової книжки студента.

Завдання № 1. Доходи комунальних підприємств

Мета завдання:

1. За методикою нормативного методу планування (методу прямих розрахунків) на базі вихідних даних Вашого варіанта табл. 1.1 або 1.4 визначте суму доходів (виручку від реалізації) підприємства на поточний рік.
2. За методикою "Методу коефіцієнтів (аналітичного методу)" та даними табл. 1.2 визначте суму доходів (виручку від реалізації) підприємства на наступний рік.
3. Наведіть переваги й недоліки кожного з методів фінансового планування. Проаналізуйте динаміку фінансового показника "Виручка від реалізації" та надайте її графічне зображення. Які фактори вплинули на його зміну?

Методичні вказівки до виконання

Для виконання цього завдання необхідно вивчити тему №3 "Грошові надходження підприємств". Сума виручки від реалізації продукції (послуг) є доходом комунального підприємства. Його обчислюють як добуток тарифу на обсяг виробничої програми.

На сучасних підприємствах застосовують одно- або багатоставочні тарифи. Для підрахування суми доходу на плановий період:

при одноставочних тарифах - обсяг продукції (послуг), що намічені до реалізації, множать на тарифну ставку за одиницю продукції (послуг);

при багатоставочних тарифах - спочатку весь обсяг продукції (послуг), що намічені до реалізації, розподіляють за групами споживачів, для яких встановлено різні тарифні ставки. Потім підраховують доходи за кожною групою - помноживши обсяг реалізації по групі на відповідну тарифну ставку. І нарешті, доходи всіх груп споживачів складають. Одержана сума і є доходом підприємства.

Виробничу програму визначають за галузевими методиками

Механізовані пральні

Обробка білизни в механізованих пральнях містить ряд послідовних операцій, основними з яких є: прийом та мічення білизни, сортування, прання, віджимання, сушіння, прасування, підбір та видача готової білизни.

Виробнича потужність пральні та її виробнича програма визначаються продуктивністю провідної ланки - прального цеху.

При обчисленні виробничої потужності пральних машин виходять з норм завантаження, що встановлені "Правилами технологічного процесу обробки білизни".

Виробнича потужність пральні за зміну (пропуск сухої білизни) визначається як добуток норми завантаження пральних машин, кількості пральних машин і числа оборотів (циклів) однієї машини за зміну.

Кількість оборотів (циклів) однієї пральної машини за зміну визначається співвідношенням тривалості зміни (в хвилинах) та середньої тривалості одного циклу прання, що приймається на підставі технологічних нормативів.

Виробничу потужність пральних машин за плановий період (рік) у тоннах сухої білизни визначають, помноживши виробничу потужність за зміну на кількість машино-змін у роботі.

Кількість машино-змін у роботі визначають, помноживши коефіцієнт змінності на кількість днів роботи пральні, зменшену на величину планових витрат часу на ремонт.

Коефіцієнт змінності, виходячи з нормальної для пральні двозмінної роботи, приймають у планових розрахунках виробничої потужності - 2. Кількість днів роботи пральні дорівнює кількості календарних днів, зменшених на вихідні й святкові дні.

Виробничу програму пральні обчислюють, помноживши величину виробничої потужності за зміну на кількість змін роботи пральні. При цьому кількість днів роботи, коефіцієнт змінності, кількість змін роботи встановлюють, виходячи з режиму та умов роботи прального цеху та пральні в цілому, що передбачені на плановий період.

У плані визначають коефіцієнт використання виробничої потужності. Його обчислюють як співвідношення пропускання сухої білизни та виробничої потужності підприємства за той самий період.

Таблиця 1.1 - Вихідні дані для розрахунку виробничої програми механізованої пральні на поточний рік

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Кількість пральних машин, од.	75	73	72	76	77	74	79	78	71	60
2. Паспортна місткість однієї машини, кг	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10
3. Коефіцієнт завантаження машин	0,93	0,91	0,92	0,94	0,95	0,89	0,90	0,92	0,88	0,87
4. Кількість : - циклів однієї машини за зміну - днів роботи за рік	6 261	6 262	6 268	6 270	6 271	6 266	6 265	6 264	6 263	6 273
5. Простої машин у ремонті від загального фонду робочого часу, %	9,0	8,1	7,8	8,5	7,9	9,1	8,9	8,7	8,6	9,1
6. Коефіцієнт змінності	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
7. Питома вага кількості білизни, що обробляється за заявками населення, %	85	86	87	88	89	84	83	82	90	91
8. Середній тариф за прання 1 кг сухої білизни, грн. - для населення - для організацій	14,15 14,35	14,05 14,20	14,15 14,30	14,20 14,35	14,15 14,25	14,10 14,40	14,05 14,15	14,25 14,45	14,15 14,40	14,05 14,35

Таблиця 1.2 - Дані про зміну показників роботи пральні в наступному році

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Коефіцієнт кількості пральних машин у наступному році (до поточного року)	1,05	1,1	1,07	1,09	1,08	1,06	1,08	1,04	1,04	1,11
2. Коефіцієнт тривалості роботи (кількість днів) за рік	1,07	1,08	1,09	1,0	1,1	1,05	1,02	1,11	1,09	1,04
3. Коефіцієнт зміни середнього тарифу за прання 1 кг сухої білизни										
- для населення	0,99	0,98	1,0	1,01	0,97	1,02	1,01	1,03	1,0	0,95
- для організацій	1,07	1,1	1,11	1,09	1,01	0,99	0,98	0,97	1,0	1,01

Розрахунок обсягів виручки від реалізації послуг на поточний та наступний роки виконайте в табл. 1.3.

Таблиця 1.3 - Розрахунок виручки від реалізації послуг (прання білизни)

Показники	Поточний рік	Наступний рік	Відхилення
1. Пропуск сухої білизни в натуральній вазі, кг - Всього у т.ч.: - для населення - для організацій			
2. Середній тариф за прання сухої білизни, грн. - для населення - для організацій			
3. Обсяг реалізації послуг, тис. грн., - Всього у т.ч.: - для населення - для організацій			

Далі зробіть висновки щодо змін виручки від реалізації та надайте графічне зображення її динаміки. Назвіть фактори, що вплинули на зміни.

Завдання № 2. Витрати на виробництво та реалізацію послуг (собівартість)
комунальних підприємств

- Мета завдання:**
1. Визначити суму витрат на виробництво та реалізацію послуг підприємства на поточний рік, використовуючи методику нормальних розрахунків.
 2. Виходячи з результатів розрахунків п.1 цього завдання та керуючись методикою розрахунків "Метод коефіцієнтів", визначити суму витрат на виробництво та реалізацію послуг підприємства на поточний рік.
 3. Проаналізувати результати розрахунків п.1, 2 цього завдання і визначити вплив факторів на виробництво та реалізацію послуг у наступному році. Для наочності дайте графічне відображення структури витрат.

Методичні вказівки до виконання

Для виконання цього завдання треба вивчити тему 4 "Витрати підприємств на виробництво та реалізацію продукції".

Планування собівартості робіт (послуг) підприємств (організацій) є складовою частиною планування їх діяльності і являє собою систему обґрунтованих техніко-економічних розрахунків, що відображають величину витрат, які включаються до складу собівартості робіт (послуг).

Розрахунки планової собівартості окремих видів робіт (послуг) використовуються для визначення потреби в обігових коштах, планування прибутку формування цін тощо.

Калькулювання собівартості - це визначення розміру витрат у грошовому вираженні на виробництво одиниці певного виду робіт (послуг) по окремих видах витрат. За допомогою калькулювання визначаються собівартість одиниці робіт (послуг), всього їх обсягу, витрати на виробництво по окремих структурних підрозділах підприємства (цехах, дільницях), по різних виробничих процесах і в цілому по підприємству (організації).

Планування собівартості житлово-комунальних послуг здійснюється підприємствами (організаціями) галузі та їх структурними підрозділами одночасно з розробкою їх загальних річних, квартальних, а за необхідності - місячних планів.

Витрати на виробництво робіт (послуг) у вартісному вираженні формують її собівартість. Цей показник є одним з найважливіших економічних показників господарської діяльності підприємства (організації). У ньому відображаються всі фактори, які мають вплив на ефективність діяльності кожного суб'єкта виробництва.

Планування собівартості виконання робіт, надання послуг підприємства (організації) здійснюють, виходячи з умов своєї діяльності та згідно з Інструкцією. При цьому планова собівартість робіт (послуг) може визначатися як по підприємству в цілому, так і по окремих структурних підрозділах.

Розробці плану з собівартості на підприємстві (організації) передують всебічний і об'єктивний аналіз його виробничо-господарської діяльності за попередні періоди.

Планування собівартості здійснюється нормативним методом, при якому розмір витрат по кожній їхній складовій встановлюється на підставі визначених законодавством України (відповідними нормативними актами), а також прийнятих на підприємстві (організації) норм використання сировини, матеріалів, палива тощо, норм і розцінок оплати праці, нормативів витрат по управлінню і обслуговуванню виробництва та норм на інші елементи витрат на виробництво.

Тільки по окремих елементах витрат, де неможливе їх об'єктивне нормування, планування проводиться на підставі фактичних витрат за попередні роки, кошторисів цих витрат або інших факторів.

Наявність всього комплексу вказаних норм і нормативів на підприємстві (організації) є обов'язковою умовою його функціонування.

Планова собівартість по підприємству в цілому і його структурних підрозділах визначається техніко-економічними розрахунками за статтями витрат на підставі технічних норм, нормативів, інших параметрів виробничого процесу, що фіксуються технічною документацією з урахуванням економічних умов виробництва, умов оплати праці, цін на ресурси, нормативів платежів і зборів, інших факторів, що визначаються законами та обов'язковими нормативними актами.

Вихідними даними для проведення цих техніко-економічних розрахунків є:

- 1) планові обсяги виконання робіт (надання послуг) в натуральному і вартісному вираженні;
- 2) норми витрат матеріальних ресурсів для виконання робіт (послуг) і розрахунки потреби в ресурсах у натуральному вираженні;
- 3) договори на постачання матеріальних ресурсів, необхідних для обслуговування виробництва, в яких зазначено умови їх виконання та оплати;
- 4) норми витрат праці, розрахунки чисельності й професіонального складу робітників, умови оплати їх праці, що визначаються колективними договорами і контрактами;
- 5) економічні нормативи і норми: амортизаційних відрахувань, відрахувань на соціальні заходи, податків, зборів та інших обов'язкових платежів, передбачених законодавством тощо;
- 6) плани організаційно-технічних заходів щодо технічного переоснащення та удосконалення організації виробництва, економії матеріальних ресурсів, поліпшення використання праці, спрямовані на усунення зайвих витрат і втрат.

Зведений план собівартості робіт (послуг) підприємств (організацій) житлово-комунального господарства складається на підставі таких розрахунків:

- 1) витрати на сировину, матеріали, паливо, енергію, інші матеріальні ресурси в основному виробництві;
- 2) витрати на покупну продукцію (використовується на підприємствах водопровідного та теплового господарств щодо води та теплоенергії, придбаних у сторонніх підприємств);
- 3) витрати на роботи та послуги виробничого характеру сторонніх підприємств і організацій;
- 4) основної та додаткової заробітної плати робітників, зайнятих у виробництві робіт (послуг), з відрахуванням на соціальне страхування;
- 5) кошторисів витрат (калькуляцій собівартості продукції) структурних підрозділів допоміжного виробництва;
- 6) кошторисів витрат, пов'язаних з підготовкою та освоєнням виробництва, (пускових витрат);
- 7) кошторисів витрат на утримання та експлуатацію устаткування;
- 8) кошторисів загальновиробничих і загальногосподарських витрат;
- 9) кошторису позавиробничих (комерційних) витрат.

Розрахунок витрат на сировину, матеріали, технологічне паливо та енергію в основному виробництві складається на підставі даних про обсяг виробництва у плановому періоді, технічно обґрунтованих норм витрат матеріальних ресурсів на одиницю робіт (послуг), встановлених для планового року з урахуванням передбачених у плані змін у використанні техніки, технології та організації виробництва.

Сума витрат на матеріальні ресурси зменшується на вартість відходів (за ціною їх можливого використання або реалізації).

Розрахунок вартості зворотних відходів може проводитися:

- 1) за вартістю використання, якщо відходи можуть бути застосовані для власного основного або допоміжного виробництва чи реалізовані на сторону з урахуванням втрат частини споживчої якості;

2) за новою ціною, якщо відходи реалізуються стороннім підприємствам (організаціям) як повноцінна сировина (матеріали).

Відходи, що не можуть бути використані на самому підприємстві (організації) або реалізовані на сторону, не оцінюються.

Розрахунок витрат на покупну продукцію (вода і тепло, придбане у сторонніх організацій для підприємств і організацій водопровідного та теплового господарств) проводиться на підставі запланованих обсягів реалізації послуг, існуючих потужностей власного виробництва, тарифів на зазначені види матеріальних ресурсів та умов укладених договорів на їх поставку.

Витрати на технологічну обробку покупної продукції враховуються у відповідних статтях калькуляції.

Розрахунок витрат на роботи та послуги виробничого характеру сторонніх підприємств і організацій здійснюється на підставі запланованих обсягів їх проведення (надання), цін і тарифів на них, а також умов укладених договорів на їх проведення.

Розрахунок основної та додаткової заробітної плати робітників, зайнятих на виконанні робіт (послуг), здійснюється окремо для робітників, які знаходяться на відрядній оплаті праці, і робітників, які перебувають на погодинній оплаті праці.

Сума основної заробітної плати робітників за відрядною оплатою праці розраховується, виходячи з планового обсягу виробництва робіт (послуг), встановленої трудомісткості (норм виробітку) та відрядних розцінок і середньої годинної (денної) тарифної ставки.

Сума основної заробітної плати робітників за погодинною оплатою праці визначається, виходячи з їх планової чисельності та середньої тарифної ставки або посадового окладу.

Додаткова заробітна плата складається з винагород за працю понад установлені норми, за трудові успіхи, за особливі умови праці, а також доплат, надбавок, гарантійних і компенсаційних виплат, передбачених законодавством, та премій за виконання виробничих завдань і функцій.

Додаткова заробітна плата планується на підставі розмірів, передбачених Кодексом законів про працю України, іншими актами законодавства України, колективними договорами підприємств з дотриманням норм і гарантій, передбачених законодавством, генеральною, галузевою та регіональною угодами.

Відрахування на державне (обов'язкове) соціальне страхування і на державне (обов'язкове) пенсійне страхування (до Пенсійного фонду), на обов'язкове медичне страхування і на додаткове пенсійне страхування з віднесенням до собівартості робіт (послуг) здійснюється за встановленими законодавством нормами з урахуванням розміру витрат на оплату праці, які підлягають обкладенню прибутковим податком з громадян.

Кошториси витрат, пов'язаних з підготовкою та освоєнням нових потужностей виробництва (видів послуг), складаються на кожний вид нового виробництва (послуг) незалежно від джерела відшкодування цих витрат (фонду розвитку виробництва, оборотних коштів, спеціальних інвестицій). Ці кошториси складаються на основі графіків роботи, нормативів витрат на технічну й технологічну підготовку виробництва (послуг) договорів з іншими організаціями тощо. Окремі кошториси узагальнюються у зведеному кошторисі витрат, пов'язаних з підготовкою та освоєнням нових видів виробництва (послуг), що затверджуються керівником підприємств.

Витрати на освоєння нових потужностей надання послуг (робіт) залежно від характеру виконуваних робіт або прямо відносяться з рахунків заробітної плати, матеріалів на рахунок "Витрати майбутніх періодів" або попередньо враховуються на бухгалтерських рахунках виробництва з використанням відповідних документів (замовлень), що випускаються для цього (перепланування, перестановка і налагодження устаткування тощо) і з цих рахунків перераховуються на рахунок "Витрати майбутніх періодів".

Кошториси витрат на утримання та експлуатацію устаткування складаються структурними підрозділами основного виробництва за відповідними статтями витрат.

Кожна стаття кошторису обґрунтовується плановими розрахунками, вихідними даними, для яких є:

1) плановий склад устаткування і транспортних засобів, що визначається, виходячи з норм їх використання і планового обсягу виробництва;

2) нормативи витрат рухової енергії за окремими видами устаткування і середні ціни (собівартість) окремих видів енергії;

3) норми витрат покупних матеріалів для експлуатації і ремонту устаткування, включаючи запасні частини, мастильні й обтиральні матеріали;

4) норми амортизаційних відрахувань;

5) нормативи обслуговування та ремонту устаткування і транспортних засобів допоміжними робітниками;

6) розрахунки розподілу продукції (робіт, послуг) допоміжних структурних підрозділів;

7) розрахунки потреби в малоцінних і швидкозношувальних предметах та інструментах, їх зносу та витрат на ремонт і відновлення.

Загальновиробничі та загальногосподарські витрати плануються на підставі планових витрат кошторисів цих витрат.

Для розрахунку кошторисів загальновиробничих і загальногосподарських витрат вихідними даними є:

1) структура організації управління підрозділами і підприємством у цілому та їх штатні розписи;

2) норми витрат палива та енергії для опалення, освітлення та інших господарських потреб;

3) норми витрат матеріалів на утримання і ремонт будинків і споруд;

4) норми зносу малоцінного і швидкозношувального господарського інвентаря;

5) норми амортизаційних відрахувань на повне відновлення та капітальний ремонт основних фондів та знос нематеріальних активів;

6) кошторис витрат на поточний ремонт основних фондів;

- 7) кошторис витрат на охорону праці;
- 8) кошторис витрат на проведення випробувань, дослідів і досліджень;
- 9) розрахунки розподілу продукції і послуг допоміжних цехів;
- 10) кошторис витрат на винахідництво та раціоналізацію;
- 11) кошторис витрат на утримання пожежної і сторожової охорони;
- 12) кошторис витрат на виробничу практику і підготовку кадрів;
- 13) розміри податків, зборів та інших обов'язкових платежів, передбачених законодавством;
- 14) проценти за фінансові кредити, одержані для поповнення власних обігових коштів, а також придбання основних виробничих фондів і нематеріальних активів для поточної виробничої діяльності, незалежно від терміну кредитування; проценти за товарні й комерційні кредити; проценти за користування матеріальними цінностями, взятими в оренду тощо.

Обсяг загальновиробничих і загальногосподарських витрат визначається підсумуванням витрат по кожній їх складовій.

Позавиробничі (комерційні) витрати визначаються на основі плану проведення відповідних заходів та їх кошторисів.

На підставі розрахунків витрат по кожній статті, а також усіх структурних підрозділів підприємства (організації) складається зведений кошторис витрат на виробництво, який визначає повну собівартість виконання робіт (надання послуг) підприємства (організації) житлово-комунального господарства.

Планова калькуляція являє собою розрахунок планової собівартості одиниці робіт (послуг), здійснений за статтями витрат.

Планова калькуляція складається на рік з розподілом по кварталах.

Основою складання планової калькуляції на підприємстві (організації) є технічно обґрунтовані норми витрат матеріалів і трудових витрат, стандарти на технічні умови, встановлені для конкретного виду робіт (послуг). Калькуляційна одиниця продукції повинна відповідати одиниці вимірювання, прийнятій у стандартах або технічних умовах на відповідний вид робіт (послуг) і в плані їх виробництва в натуральному вираженні. Якщо в плані

використовуються дві одиниці вимірювання кількості робіт (послуг), що виконуються, калькуляційною одиницею є одна з них.

У зв'язку з тим, що більшість підприємств (організацій) житлово-комунального господарства виконує один вид робіт або послуг (житлово-експлуатаційні організації, водопостачальні, каналізаційні підприємства, трамвайні чи тролейбусні депо, підприємства теплових мереж тощо) і у них відсутнє незавершене виробництво, то їх калькулювання проводиться прямим методом.

При цьому методі собівартість робіт (послуг) визначається прямим підсумуванням усіх витрат за плановий або звітний періоди.

Собівартість одиниці робіт (послуг) при застосуванні вказаного методу визначається діленням усієї суми витрат на обсяг робіт (послуг) у натуральному вираженні. При цьому всі витрати є прямими.

У випадках необхідності розподілу комплексних статей витрат між окремими видами робіт або послуг (водопровідно-каналізаційні, теплові підприємства, трамвайно-тролейбусні депо) застосовується пропорційний принцип їх розподілу, а саме відповідно до:

- 1) обсягу витрат на оплату праці робітників, зайнятих в основному виробництві;
- 2) обсягів виконання робіт (послуг) у натуральному вираженні;
- 3) вартості основних виробничих фондів.

Для складання планової калькуляції необхідно обчислити потреби підприємства в окремих видах експлуатаційних витрат.

1. Керуючись методикою калькулювання витрат та виходячи з даних, що наведені у табл. 2.1., визначте суму витрат на поточний рік.

Розрахунки виконайте у табл. 2.2.

Таблиця 2.1 - Вихідні дані для розрахунку витрат на виробництво та реалізацію послуг з прання білизни

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1. Пропуск сухої білизни	Візьміть з розрахунків завдання №1									
2. У т. ч.: - для населення, %	87	85	86	85	87	86	88	89	91	84
3. Норми витрат на 1 т білизни, кг:										
- мила	18	17	19	18,5	18	17,5	19,5	17,5	18	19
- прального порошку	20	21	19	19,5	19,5	20,5	18,5	20	19,5	18,5
- крохмалю	40	39	40	38	38,5	39,5	40	40,5	38	39,5
4. Ціна за 1 кг, грн.										
- мила	11,3	11,35	11,25	11,3	11,35	11,33	11,27	11,28	11,29	11,27
- прального порошку	11,5	11,45	11,40	11,45	11,55	11,46	11,47	11,48	11,49	11,5
- крохмалю	5,8	5,75	5,77	5,78	5,79	5,81	5,82	5,74	5,83	5,84
5. Норма питомих витрат умовного палива на виробничі потреби для обробки 1 т сухої білизни, кг	720	721	722	723	722	719	718	720	718	719

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6. Види палива на опалення приміщення пральні в умовних одиницях,кг	50000	50500	51000	51500	49900	49800	52000	49700	50800	50900
7. Паливо - газ коефіцієнт переведення в умовне паливо = 1, тариф 1,47 грн. за 1 м ³ для всіх варіантів										
8. Заявлена потужність електродвигунів пральні, кВт	60	61	62	63	60	65	61	62	60	60
9. Середня тривалість роботи двигунів за добу, год.	10	11	10,5	10	9,5	9,8	9,9	10,1	10,2	10,3
10. Кількість днів роботи пральні за рік	290	291	293	294	295	289	287	288	290	296
11. Витрати електроенергії для освітлення пральні: - кількість електроламп, од. - потужність 1 лампи - Вт - тривалість горіння на добу, год. - тариф за 1 кВт- год. 0,63 грн.	120 75 12,5	115 75 12,7	117 75 12,6	118 75 12,4	121 75 11,9	116 75 11,7	119 75 12,3	117 75 12,8	120 75 12,9	114 75 13,0

Продовження табл. 2.1

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12. Витрати води:										
- на обробку 1 кг білизни, л	80	80	80	78	80	79	80	77	80	81
- на інші цілі, м ³	750	770	735	740	765	760	755	775	780	785
- тариф за 1 м ³										
водопостачання та водовідведення, грн.	1,45	1,46	1,47	1,45	1,45	1,46	1,47	1,48	1,45	1,46
13. Сума амортизаційних відрахувань, тис. грн.	183,7	185,4	184,9	184,7	183,9	183,5	184,2	185,1	185,3	185,5
14. Заробітна плата робітників та відрахування на соціальні потреби, тис. грн.	1270,5	1271,6	1275,4	1300,1	1301,5	1300,5	1287,9	1277,1	1276,9	1277,7
15. Цехові та загально-експлуатаційні витрати, тис. грн.,										
- всього	1269,3	1270,5	1273,7	1296,5	1298,3	1295,7	1283,4	1275,4	1273,9	1274,1
16. Позаексплуатаційні витрати, тис. грн.	126,9	127,0	127,0	129,6	129,8	129,6	128,3	127,5	127,4	127,4

Таблиця 2.2 - Розрахунок собівартості прання білизни

Показники	Поточний рік		
	Всього, грн.	На одиницю послуг - 1 кг, коп.	% до підсумку
1. Матеріали			
2. Паливо			
3. Електроенергія			
4. Пара			
5. Вода та водовідведення			
6. Амортизація			
7. Зарплата робітників та відрахування			
8. Цехові та загальноексплуатаційні витрати			
Всього витрат з експлуатації			
9. Позаексплуатаційні витрати			
Всього за повною собівартістю			

2. Використовуючи методику фінансових розрахунків "Метод коефіцієнтів" результати розрахунків п.1 цього завдання (див. табл.1) та дані про зміни умов виробництва, що наведені у табл. 2.3. визначте суму витрат на виробництво та реалізацію послуг пральні на наступний рік.

3. Проаналізуйте собівартість та суму експлуатаційних витрат на поточний і наступний роки. Визначте фактори, що вплинули на їх зміну. Надайте пропозиції.

Таблиця 2.3 - Дані про зміни виробництва у наступному році

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Коефіцієнт кількості днів роботи пральні у наступному році (до поточного року)	0,99	1,0	0,98	1,0	1,01	1,02	1,0	0,98	0,99	1,01
2. Коефіцієнти цін та тарифів										
- мило	0,99	1,0	1,0	0,99	0,99	0,99	1,0	1,0	1,0	1,0
- пральний порошок	1,0	0,99	0,99	0,99	0,99	0,99	1,01	1,01	1,0	1,01
- крохмаль	1,0	1,0	1,0	0,99	0,99	1,0	1,0	1,0	1,01	0,99
- газ	1,01	1,01	1,01	1,01	1,01	1,0	1,0	1,0	1,01	0,99
- електроенергія	1,01	1,0	1,0	1,01	1,01	1,0	1,01	1,01	1,01	1,0
- вода та каналізація	1,02	1,01	1,01	1,0	1,0	1,0	1,01	1,02	1,01	1,02

Завдання № 3. Прибуток підприємства

- Мета завдання:**
1. Методом прямих розрахунків визначити суму прибутків від реалізації послуг.
 2. Визначити балансовий прибуток, його структуру, чистий прибуток.
 3. Визначити рівень рентабельності продукції (послуг).

Методичні вказівки до виконання

Для виконання цього завдання треба вивчити тему №5 "Прибуток підприємства. Його планування та розподіл".

У комунальному господарстві, як і в інших галузях народного господарства, вживають такі терміни, як прибуток від реалізації продукції (послуг), загальний або балансовий прибуток, чистий прибуток.

Прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг) основної діяльності комунального підприємства - це **сума виручки від реалізації продукції (робіт, послуг), зменшена** на суму нарахованого податку на додану вартість та інших обов'язкових зборів і платежів, визначених чинним законодавством, а також **на суму витрат, що включаються до собівартості реалізованої продукції (робіт, послуг).**

Балансовий прибуток підприємства являє собою загальну суму прибутків підприємства від усіх видів діяльності за певний період, відображену в його балансі, і включає прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг) основного виробництва; прибутки (збитки) від реалізації продукції допоміжного і обслуговуючого виробництва, що не веде окремого балансу; прибуток (збитки) від реалізації основних фондів, нематеріальних активів, цінних паперів, валютних цінностей; прибуток від орендних (лізингових) операцій, роялті, а також прибуток (збитки) від позареалізаційних операцій.

Позареалізаційна операція - це діяльність підприємства, що безпосередньо не пов'язана з реалізацією продукції (робіт, послуг) та іншого майна, включаючи основні фонди, нематеріальні активи, продукцію допоміжного і обслуговуючого виробництва.

До прибутку від позареалізаційних операцій відноситься прибуток, одержаний від: ліквідації основних засобів; надання матеріальних цінностей в оренду (лізинг); розміщення на депозитних рахунках банків тимчасово вільних коштів; продажу іноземної валюти; здійснення форвардних, ф'ючерських операцій, а також операцій з опціонами; операцій з борговими вимогами і зобов'язаннями тощо.

Чистий прибуток, тобто прибуток, що залишається у розпорядженні підприємства, - це балансовий прибуток, зменшений на суму платежів до бюджету (податку на прибуток).

Для оцінки діяльності підприємства використовують не тільки абсолютну суму прибутку, а й відносний її рівень, тобто рентабельність.

Так, щоб визначити економічну ефективність виробництва, розраховують показник рівня рентабельності, співставляючи балансовий прибуток підприємства і вартість його основних виробничих фондів та нормативних оборотних коштів. Цей показник відображає розмір прибутку, що отримало підприємство на кожну гривню його виробничих фондів, і розраховується за формулою

$$P_3 = (\Pi_6 \times 100) : (\Phi_0 + Z_c),$$

де P_3 - рівень рентабельності, %;

Π_6 - балансовий прибуток, тис. грн.;

Φ_0 - середньорічна вартість основних виробничих фондів, тис. грн.;

Z_c - середній залишок нормованих оборотних коштів, тис. грн.

Розрізняють рівень загальної і чистої рентабельності.

Рівень загальної рентабельності визначається співвідношенням сум балансового прибутку і середньорічної вартості основних виробничих фондів та нормованих оборотних коштів.

Рівень чистої рентабельності визначається як співвідношення сум балансового прибутку, зменшеного на суму платежів до бюджету.

При визначенні рівня рентабельності треба враховувати особливості багатогалузевого міського господарства. Так, більшість підприємств побутового обслуговування населення та ряд комунальних підприємств визначають рівень рентабельності співвідношенням прибутку, отриманого від реалізації продукції (робіт, послуг) і собівартості цієї продукції (робіт, послуг). Цей показник відображає розмір прибутку, що отримало підприємство на кожну гривню експлуатаційних витрат. Розраховують його так:

$$P_c = (P_p \times 100) : C_v ,$$

де P_c - рівень рентабельності, %;

P_p - прибуток від реалізації продукції (робіт, послуг), тис. грн.;

C_v - собівартість (сума експлуатаційних витрат), тис. грн.

У підрядних організаціях житлово-комунального господарства рівень рентабельності визначають співвідношенням сум балансового прибутку і обсягу будівельно-монтажних робіт. Цей показник відображає розмір прибутку, що отримано підрядною організацією на кожну гривню виконаних будівельно-монтажних робіт. Розраховують його так:

$$P_d = (P_6 \times 100) : D,$$

де P_d - рівень рентабельності, %;

P_6 - балансовий прибуток, тис. грн.;

D - обсяг виконаних будівельно-монтажних робіт, тис.грн.

1. Використовуючи результати розрахунків завдань № 1, 2 Вашого варіанту, методом прямих розрахунків визначте суму прибутків від реалізації послуг (прання білизни) на поточний та наступний рік. Проаналізуйте відхилення і визначте фактори, що вплинули на суму прибутків.

Розрахунок виконайте у табл. 3.1.

Таблиця 3.1 - Розрахунок прибутку від реалізації послуг, тис. грн.

Показники	Поточний рік	Наступний рік	Відхилення
1. Виручка від реалізації послуг			
2. Витрати на виробництво і реалізацію послуг			
3. Прибуток (+), збиток (-) від реалізації послуг			

2. Загальний прибуток, його структуру та чистий прибуток на поточний і наступний рік розрахуйте за допомогою табл. 3.2, 3.3. Результати розрахунків занесіть до табл. 3.4.

Таблиця 3.2 - Дані для розрахунку загального прибутку на поточний рік, тис.грн.

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Прибуток від реалізації послуг	візьміть з табл. 3.1.									
2. Прибуток від допоміжних послуг населенню	96,1	89,4	85,1	79,3	61,5	57,9	89,1	74,3	75,1	77,7
3. Прибуток від реалізації майна	17,1	19,3	27,4	16,8	17,5	18,9	20,1	23,5	24,7	25,8
4. Позареалізаційні прибутки	5,7	3,9	4,1	5,5	3,7	3,6	4,8	4,9	5,1	5,2
5. Всього загальний прибуток (+), збиток (-)										
Платежі до бюджету	987,0	993,0	997,0	981,0	995,1	1015,1	1917,1	1018,1	1020,1	1019,7

Таблиця 3.3 - Дані для розрахунку загального прибутку на наступний рік, тис.грн.

Показники	Варіанти									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. Прибуток від реалізації послуг	візьміть з табл. 3.1.									
2. Прибуток від допоміжних послуг населенню	97,1	90,5	90,1	87,4	69,1	68,7	90,4	80,5	79,9	83,4
3. Прибуток від реалізації майна	7,0	4,1	12,4	27,1	25,1	26,0	27,1	11,3	12,4	15,7
4. Позареалізаційні прибутки	11,3	10,7	3,1	9,4	8,7	5,3	5,7	6,4	7,1	11,0
5. Всього загальний прибуток (+), збиток (-)										
Платежі до бюджету	1011,1	997,0	1091,0	1017,1	1010,1	1111,0	1101,1	1005,1	999,1	1111,7

Таблиця 3.4 - Розрахунки балансового прибутку, його структури та чистого прибутку

Показники	Поточний рік		Наступний рік		Відхи- лення
	Всього, тис.грн.	% до підсумку	Всього, тис.грн.	% до підсумку	
1. Прибуток від реалізації послуг					
2. Прибуток від допоміжних послуг населенню					
3. Прибуток від реалізації майна					
4. Позареалізаційні прибутки (+), збитки (-)					
5. Всього балансовий прибуток					
Платежі до бюджету					
Чистий прибуток					

За даними табл. 3.4. проаналізуйте відхилення та їх причини.

3. Використовуючи результати розрахунків п. 1, 2 цього завдання, визначте рівень рентабельності послуг у поточному та наступному роках. Для наочності зробіть графічне зображення.

Література

1. Балабанов И.Т. Анализ и планирование финансов хозяйствующего субъекта. – М.: Финансы и статистика, 1994.
2. Бердникова Т.П. Анализ и диагностика финансово – хозяйственной деятельности предприятий : Уч. пособие. – М.: ИНФРА, 2001.
3. Закон України “Про місцеве самоврядування”// Відомості Верховної Ради України. – 1997.- №25.
4. Закон Украины “Об объединениях совладельцев многоквартирных домов” от 29.11.2001 №2664 –З.
5. Измайлов К.В. Фінансовий аналіз : Навч. посібник. – К.: МАУП, 2000. - 152 с.
6. Коробов М.Я. Фінансово – економічний аналіз діяльності підприємств. К.: Знання, КОО, 2000.
7. Кравченко В.В., Пітцик М.В. Конституційні засади місцевого самоврядування в Україні (основи муніципального права): Навч. посібник. – К. “Арарат – Центр”, 2001.
8. Любушин Н.П., Лещева В.Б., Дьякова В.Г. Анализ финансово – экономической деятельности предприятия. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000.
9. Методика розробки технологічних нормативів використання води на підприємствах водопровідно – каналізаційного господарства України: Затв. наказом Державного комітету будівництва та архітектури України від 21 липня 1998 р. №161. –К., 1998.
10. Методичні рекомендації з планування обліку і калькулювання собівартості робіт (послуг) на підприємствах і в організаціях житлово – комунального господарства: Затв. наказом Держбуду України від 06.03.2002 р. №47.
11. Методичні рекомендації щодо розрахунків економічно обґрунтованих тарифів на житлово – комунальні послуги від 29.03.99 №78.
12. Норми обслуговування та нормативи чисельності працівників, зайнятих на роботах з експлуатації мереж, очисних споруд, насосних станцій

- водопровідно – каналізаційних господарств та допоміжних об'єктів на них: Затв. наказом Державного комітету України з житлово – комунального господарства від 6.06.97 р. №39.
13. Порядок визначення нормативів забезпечення населення послугами водо-, теплопостачання та водовідведення: Наказ Державного комітету будівництва, архітектури та житлової політики України від 19.02.99. р.№36.
 14. Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.01 №1763 “Про надання населенню субсидій готівкою для відшкодування витрат на придбання скрапленого газу, твердого й рідкого пічного побутового палива.
 15. Постанова Кабінету Міністрів України від 02.03.02 №253 “Про затвердження стратегії заміни системи пільг на адресну грошову допомогу населенню”.
 16. Програма реформування і розвитку житлово – комунального господарства на 2002 – 2005 роки та на період до 2010 року: Схвалено постановою Кабінету Міністрів України від 14.02.02 №139.
 17. Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств. – К., 2000.
 18. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. – Минск, 1997.
 19. Стоянова Е.С. Финансовый менеджмент. - М., 1998.
 20. Стоянова Е. И. Финансовый менеджмент для практиков. – М., 1998.
 21. Шеремет А.Д., Сайфулин Р.С. Финансы предприятий.- М., 1998.
 22. Финансы./ Под ред. Романовского М.В. – М., 2000.
 23. Юр'єва Т.П. Методичні вказівки до курсового проекту. – Харків: ХДАМГ, 2002.
 24. Юр'єва Т.П. Фінанси підприємств міського господарства: Навч. посібник. – Харків: ХДАМГ, 2002.
 25. Яцків М.І. Теорія економічного аналізу. – Львів: Світ, 1993. – 216 с.

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ЮР'ЄВА Тамара Петрівна,

ВОДКА Наталія Василівна

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до самостійного вивчення та виконання практичних і графічно-розрахункових
завдань з дисципліни

«ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВА МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА»

(для студентів 4 курсу денної форми навчання
напрямку підготовки 6.030504 – «Економіка підприємства»).

Редактор: *З. М. Москаленко*

Комп'ютерне верстання *І. В. Волосождарова*

План 2010, поз. 324М

Підп. до друку 02.09.2010

Формат 60 * 84 1/16

Друк на ризографі

Ум. друк. арк. 2,6

Зам. №

Тираж 50 пр.

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства

вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001
